

СТРИЦ МРГУД *Гостиња Рог* МИКНИЈА

СТРИЦЕ, ПА ОВО ЈЕ НАЈВЕЋА ЗБИРКА СТАРУДИЈА КОЈУ САМ ИКАД ВИДЕО!

ДА... И НИЈЕ БИЛО ЛАКО САКУПИТИ ЈЕ!

АКО МИСЛИШ ДА ЋУЈА ТО ТР-ПЕТИ... ПАЗИ НА ТУ КЛОПКУ, СИНОВЧЕ!

ЧОВЕК ТРЕБА ДА БУДЕ КОМОТАН У СВОЈОЈ КУЋИ... АЛ' НЕ И НЕОПРЕЗАН!

ДА... СКУПЉАО САМ ТО БЛАГОЧИТАВОГ ЖИВОТА! КАКВА ГОМИЛА...

ЗАР СИ ИЗБАЦИО МОЈ СТО ЗА РУЧАВАЊЕ?

ЗАДИВИКЕШ СЕ КАД ВИДИШ КАКО САМ УРЕДИО ТРПЕ-ЗАРИЈУ!

СВЕ МИ СЕ ЧИНИ ДА ЈЕ СТАРИ НАМЕШТАЈ БИО ВЕДРИЈИ

ОХ! ГДЕ СИ САМО НАШАО ТОГ ИНДИЈАНЦА ОД ВОСКА?

У ЈЕДНОМ СТАРОМ МУЗЕЈУ НА ДИВЉЕМ ЗАПАДУ! ЛЕП ЈЕ... ЗАР НЕ?

ПА... НЕ БИХ РЕК'О... ХЕЈ!

СТРАШНА МУЊО... МАНГУПЕ СТАРИ! УВЕК ТИ ЈЕ ДО ШАЛЕ... А?

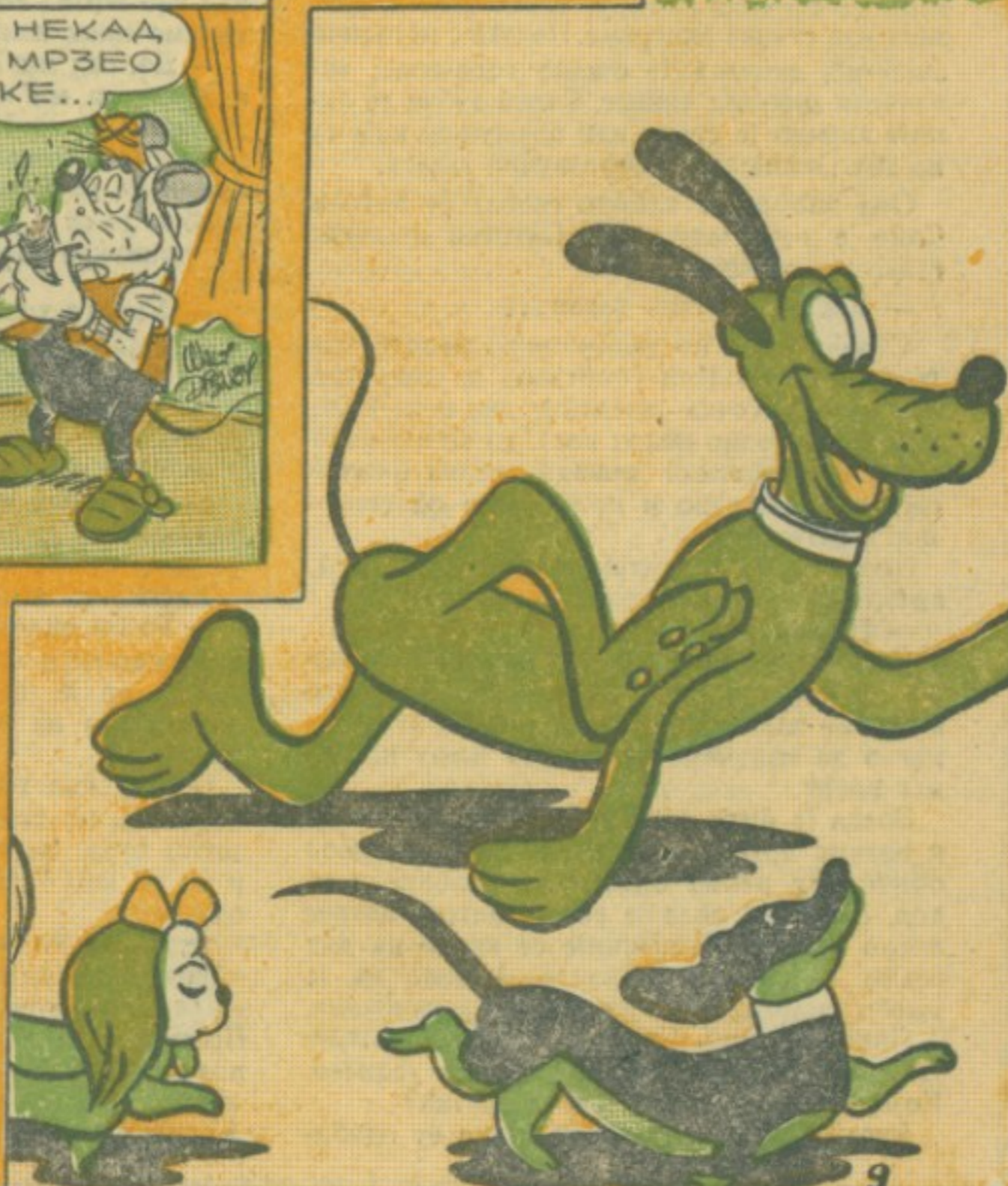
БАШ ЛЕПО ОД ТЕБЕ ШТО СИ ПОЗВАО СТРАШНУ МУЊУ ДА НЕКОЛИКО ДАНА БУДЕ У ГОСТИМА! ОН ЈЕ МОЈ СТАРИ ДРУГ ИЗ ИНДИЈАНСКИХ РАТОВА!

НЕРО! ОН ЈЕ НЕКАД ПРИЛИЧНО МРЗЕО БЛЕДОЛИКЕ...

...АЛ' ТО ЈЕ ПРОШЛО!

НЕНАДМАШНИ МАЈСТОРИ И ЗВИЖДАЊИ

Многи људи умеју да звижде, неки чак звижде мајсторски, али тешко да је икад икоме од нас пало на ум да му звиждање послужи као средство за разговор. Ми можемо звиждуком да позовемо човека, да му дамо неки знак, али не умемо помоћу звиждања да разговарамо у пуном смислу те речи. Међутим, становници Гомере, једног од Канарских Острва, владају том чудном способношћу.

Њихов језик — звиждање није систем уговорених сигнала, нити је то нека врста Морзеове азбуке. Становници Гомере говоре једним од дијалеката, шпанског језика. Но, ако је потребно да се нека хитна порука саопшти пријатељу или рођаку који живи неколико километара далеко, они ће такође употребити шпански језик, али „преведен“ на звиждање.

Како се појавио овај лингвистички феномен?

бом језиком звиждања. Током година, шпански колонисти измешали су се с домаћим становницима. Они су довели до научили шпанском језику, а ови њих — звиждању. Тако се родио данашњи језик звиждања, који је добио шпанско име „силбо“, а људи који

локомотиве. Због тога силбадор може лако да разговара са својим сабеседником који је далеко четири до пет километара. Андре Клас тврди да раздацина између саговорника може да буде много већа и да је рекорд који је он забележио износио читавих једанаест километара. Преувеличавање — рећи ћете. Али, ако се узме у обзир јачина звиждука и добра акустичност овог планинског острва, тврђење не изгледа невероватно.

Острвљани се веома ретко служе силбом у непосредном разговору. То обично чине кад хоће да задиве странце. Пастири, међутим, који се са својим стадима налазе далеко један од другог, прекраћују време водећи дуге међусобне разговоре на језику силбо.

Постати добар силбалор није нарочито тешко. Андре Клас научио је силбо за свега три месеца. Деца на Гомери такође тај језик упоредо са матерњим и са једанаест — два-наест година умеју звиждуком да изразе читаве реченице. С годинама, сваки од њих израдиће свој „стил“ звиждања. Тако је, на пример, Андре Клас могао лако да разликује поједине силбаторе по „гласу“.

У неким областима Мексика и Екваторијалне Африке такође постоје језици звиждања, али они далеко заостају иза силба и њима се не може изразити све што и обичним говором. Ти језици се, у ствари, састоје само од различитих тонова који нису везани с другим елементима говора.

Силбо је, међутим, створен на бази постојећег језика и због тога у читавом свету нема равног.

Освећено му се сојсџбени изум

Роберту Ватсону-Вату, проналазачу радара, недавно се осветио његов сопствени проналазак. Наиме, он је у Канади, баш помоћу радара, ухваћен у непрописно брзој војњи и кажњен са дванаест и по долара.

ПОЛА МИЛИОНА ЉУДИ НА ДВА КВАДРАТНА КИЛОМЕТРА

Према последњим подацима, у Харлему, прилично четврти Њујорка, на површини од два квадратна километра живи преко 400.000 особа. Само у једном блоку од десет четрнаестоспратних зграда станује близу седам хиљада Црнаца. Проблем расељевања ове најгушће насељене градске четврти на свету један је од најсложенијих које има да реши њујоршка општина.

СВЕГА ТРИДЕСЕТ ДВОРАНА ЗА „СИНЕРАМУ“

„Синерама“, нова врста технике филмског приказивања, позната је већ дуже времена, па ипак данас у свету има свега тридесет дворана за давање филмова ове врсте. У САД постоје 22 дворане за синераму, у Француској, Италији и Јапану по две, а у Енглеској и Венецији по једна. Досад су снимљена свега три филма у синерами, која су донела огроман приход од око 60 милиона долара.

НОВА АРХЕОЛОШКА ИСКОПАВАЊА У ПОМПЕЈИ

Мада су први трагови затрпаних градова Помпеје и Херкуланума пронађени у XVI веку, а прва ископавања почела 1709 године, стручњаци сматрају да још и данас око две пестине уметничких и археолошких драгоцености Помпеје и више од једне половине зграда Херкуланума леже испод дебелог слоја лаве. Стврднута лава помешана с блатом дебела је изнад Херкуланума на неким местима 12 до 18 метара и мора се бушити пнеуматичким чекињама. Нарочито се много очекује од нових ископавања у Херкулануму, где су се налазиле римске патришке куће.

Посматрано с мора, острво Гомера личи на диновски шатор: у средини острва диже се планина висока 1500 метара. Од ње се на све стране, пресецајући планинско острво, пружају стрми кланци обрастли шумама. Путовање из једног села у друго често је заморно и опасно. Тако је било у давна времена, тако је и данас. На острву постоји само један планински пут који везује четири села. Па и њега именован „пут“ може назвати само онај ко има довољно маште. На таквом острву, разуме се, не може бити ни говора о неким техничким средствима за везу.

У давна времена, кад човечанство још није ни сачувало о телефону и телеграфији, на острву Гомери ипак је постојала „бежична телеграфија“: језик звиждања. Историја није сачувала име његовог проналазача, али његовом оштроумном открићу много дугују и данашњи житељи острва.

У походима који су трајали од 1402 до 1405 године, шпанска војска заузела је Канарска Острва. Неизмерно је било чуђење освајача кад су видели да гуанчеси — тако су себе називали домороци острва — разговарају међу со-

тим језиком „говоре“ названи су „силбалори“.

У чему је тајна силба? „Говорник“ приљубљује врх језика уз зубе и почиње да звижди, истовремено изговарајући речи, приближно онако као што се то чини приликом обичног разговора. Притом неки силбалори — то је већ ствар укуса! — ставају у уста један или два прста, а има и таквих који употребљавају дланове као мегафон.

Искусан силбалор може лако да одзвучи све оно што је у стању да искаже обичним шпанским језиком. Француски истраживач Андре Клас провео је на острву неколико месеци изучавајући силбо. Он прича како му је његов учитељ силба једном приликом показао могућности овог језика, одзвучавши неком свом пријатељу сложено реченицу, коју му је овај, смејући се грохотом, одмах превео: „Ринео, можеш ли ми позајмити свог магараца јер сутра рано намеравам да идем у Санта-Круз?“ (град Санта Круз не налази се на Гомери, већ на острву Палма).

По сведочењу многих путника, силбалори — како мушкарци тако и жене — звижде веома јако. Они тврде да звиждук острвљана по својој јачини не заостаје за писком

Село које боли шишину

Становници британског села Донагади познати су као велики непријатељи буке. На улазу у село стоји велика табла са следећим натписом: „Забрањено је производити буку људским гласовима, или каквом механичком експлозијом и реметити тишину шумом машина, музичким инструментима, певачким и гласним говором“. Кад је недавно сеоски пастор др Јан Пејсли употребио звучник да би, по презбитеријанском обреду, одржао службу под велрним небом, тужен је суду због ремећења тишине. Одлуку суда којом се пастор ослобађа, грађани су дочекали с негодовањем.

НАЈВЕЋА ГЉИВА

Највећа до данас позната гљива нађена је 1884 године у америчкој држави Њујорк. Била је висока 160 сантиметара, дебела 24, а пречник „шешира“ износио је 135 сантиметара. Ова диновска гљива припадала је породици „ликопердон“.

ХРАНЉИВА, АЛИ БЕЗ УКУСА

Амерички хемичар Норман Пирнг произвео је „храну будућности“ — тесто од лишћа. Она не стаје готово ништа, а садржи исто толико протеина као и најбоље месо и јаја. Биљно тесто добија се пресовањем свежег лишћа и траве. Један сат после брања, тесто је спремно за јело. Овај хемичар сматра да ће оно у скорој будућности претстављати идеалну храну.

Једини недостатак биљног теста је отсуство сваког укуса. Да би га учинио укуснијим, Пирнг му је додао сланину, першун и ментол. Једном приликом послужио је пријатеље сендвичима с биљним тестом. Пошто је појео неколико залогја, један од њих му је шапуо на уво да у његов сендвич, сигурно неком грешком, није стављено ништа. Међутим, кад се биљно тесто мало дуже жваће добија се у устима благ укус на шпанџ.

ЧЕТВОРОУГЛАСТЕ ГРАМОФОНСКЕ ПЛОЧЕ

Један дански инжењер успео је да направи четвороугласту грамофонску плочу. Она се од досадашњих плоча разликује не само по облику, већ и по начину свирања. Нове плоче начињене су од стакла, а жељена музика добија се кад се фотоелектричном њелијом прелази преко њих.

15)

— Сутра ћемо, надам се, доћи до још примерака тахилита, — додате Паулсен.

Треба ли уопште да кажем да те ноћи нико није отишао на починак? Кад је, најзад, наишло свитање и кад се могао видети наранџасти пловак, који се, срећом, још љубљао на таласима, бацили смо крај њега дубоководну дрљачу. А затим је наш „Викинг“ почео лагано да се креће око пловка.

Наређења крману издавао је, преко капетана, лично Рисер-Хансен седећи испред главног ехолота у радистовој кабини. Ја сам заузео положај испред прозора кабине, тако да сам могао да посматрам шта се у њој догађа. „Старац“ и Паулсен нетремице су гледали папирну траку која је клизила из стакла ехограма. Полула с металним „пером“, скакала је стално горе-доле, извлачећи цик-цак линију. Сваки зубец те линије значио је стени или брежуљак које су на дну „напицали“ ултразвучни таласи.

Она двојица у кабини седела су ћутећи. Само је један једини пут Паулсен заклимао главом и прошаптао:

— Какав немиран терен...

Судећи чак и по делимичном, непотпуном графичком ехолота (оцртавао је само профил уског исечка океанског дна који је лежало непосредно испод нас), то копно потонуло пре дванаест хиљада година било је сасвим изгубљено и изобличено од геолошких катастрофа.

Протекао је отприлике један час. Најзад, зачула се дуго очекивана команда:

— На чекрл!

Са узбуђењем и страхом гледали смо како се комеша вода узнемирену дрљачом коју смо извлачили. Чак је и свети отац помагао да извучемо на палубу њену набреклу врећу.

Врећа је била пуна риба, морских звезда и разних других животиња. Наши биолози обично су веома брижљиво одабирали улов. Међутим, сада је све то летело натраг преко оградe. Најважније се крило на дну вреће — комади тахилита. А било их је много, најразличитијих облика и величина. Ликовали смо. Само је Токсенра, гледајући на стакласто камење, тешко уздихао. Које је сад потребан његов кристи?

Рисер-Хансен и Паулсен лично су одаби-

ради комаде за анализу и наш радиолог свечано их је однео у своју собицу.

— Па, професоре, шта на ово кажете? — обрати се Хигинсу.

— Судба је њуђљива, Свенсене. Ватсон је пао као жртва сопствене измишљотине, али ми смо ипак нашли Атлантиду.

— Да, сад ми је јасно зашто је баш мене изабрао да ми исприча ту бајку, — рекох замишљено. — Није се усудио да вама покаже своју медаљу, јер ви бисте одмах открили да је фалсификат. Њему је било потребно да се у штампи дигне прашина, чиме би привукао лаковерне и измамни им новац.

— Уместо тога, налетео је на ајкулу Тандинија који га је убио, — додате Хигинсу.

— А ви се нимало не узбуђујете док они тамо врше анализу? — запитах га радознао.

— Због чега да се узбуђујем?

— Па, може да се покаже да се Киутсен преварио и да је то копно потонуло много раније, кад на земљи још није било људи.

Хигинс се осмехну:

— То би онда значило да треба наставити с тражењем и ништа више.

Али, он је ипак био узбуђен и често је погледавао на врата која воде у лабораторију.

Најзад, као хирург после какве тешке операције, не скинувши бели мантил и бришући руке, на палубу изиђе Рисер-Хансен и ми се, као болесничкова родбина, сјатисмо око њега.

— Драго ми је, другови што могу да вас обрадујем саопштењем о великом открићу, — свечаним гласом проговори „Старац“. — Пронашли смо део океанског дна који је пре дванаест хиљада година био копно. То знатно обогаћује наше знање о морфологији Атлантског Океана.

— И потврђује теорију руских научника да је Голфска струја продрла у поларна мора релативно скоро, — настави Паулсен.

— Време се подударало, професоре. Некадашње копно које смо сад открили протезало се далеко према обалама Америке, преграђујући пут струји.

— Сувише је смело тврдити тако нешто, Паулсене, пре но што смо тачно одредили границе потонулог копна.

— Атлантиде, хтели сте да кажете, — не отрпех и умешах се у њихов разговор.

Рисер-Хансен се насмеја и потапша ме по рамену.

— Свенсене, Свенсене, ви сте непоправљиви, — рече ми љубазно. — Задрти млади бик, он упорно тврди једно те исто. Ја сам већ стар и због тога кажем: нашли смо

копно које је потонуло релативно скоро. Можда је то било острво, можда планински гребен, можда само један планински врх, то ми још не знамо...

Посаветовавши се с Паулсеном и капетаном, Рисер-Хансен је наредио да се за четири стотине метара помакнемо према југозападу и да се поново спусти дрљача. Опет смо извукли исто: рибе које су се бесно копцале, морске звезде које су на ваздуху брзо губиле боју, комадиће тахилита. Хигинс и ја прешли смо на другу страну палубе.

— Хеј, Паулсене! — изненада викну један од морнара који су радили око дрљаче.

— Ово личи на опеку...

Згледавши се, Хигинс и ја полетесмо према дрљачи.

Атлантида на екрану

Ипак, то није била опека. Паулсен, који је стигао пре нас, с недоумицом је обртао у рукама комад неког сивог камена необично правилног облика.

— Ово је истесала људска рука, — замишљено промрља он.

Да, стране камена биле су, несумњиво, истесане неким оруђем. На једној од њих, близу ивице где је камењ био преломљен, јасно су се виделе три водоравне, не много дубоке бразде.

— Допустите! Допустите! — рече Хигинс, узимајући камењ из Паулсенових руку. — Ово личи на нека писмена... Базалт! Очеvidно, то је комад неке плоче или каквог споменика...

Још једна рука пружила се према камену: нашој групи прикључио се и Рисер-Хансен.

— Велико откриће, — рече Хигинс, преко воље пружајући Рисер-Хансену загоњетни камењ. Био је блед од узбуђења. — Велико откриће, — понови он узбуђено. — Атлантида је нађена. Да сте ви, геолози, веровали у њено постојање, ми бисмо још много раније открили тај изгубљени континент.

Рисер-Хансен ништа не одговори. Стигнувши на груди мокри камењ, промукло викну:

— Сви на своја места! Припремите се за спуштање дрљаче!

(Наставиће се)

Анегдоте

Невљме курира Јовице

Познато је да су се партизани подмиривали одећом и обувом коју су отимали од непријатеља. Али, међу борцима је било и малих пионира за које се није могла наћи спрема по мери. Један од тих дечака, курир Јовица, жалио се за време једне конференције на Швабе:

— На мени је све превелико, а нарочито ципеле! — говорио је Јовица. — И зато, кад треба да се окренем на лево-круг — ноге ми се окрену, а ципеле остану на истом месту.

КО ЋЕ ПРЕ ЕКСПЛОДИРАТИ?

Бесни непријатељска офанзива. Бацачи жестоко туку положе бригаде. Неколико мина пало је међу борце, али нису експлодирале. Сви су се на брзу руку склонили у заклоне

и са зељном очекивали експлозију. Једном постаријем борцу дојадла ова неизвесност, па се из свог заклона окрене према месту где је пала мина и повиче што га грло носи:

— Шта чекаш? Хоћеш ваљда да ја експлодирам пре тебе!

„ЧЕКИНО“ ТОЛКОВАЊЕ

Свињарски слуга из Бешенова, звани „Чека“, који је партизанима учинио драгоцене услуге, побегао је најзад у шуму. Био је сав модар и поднадуо, да се ни црте његовог лица нису могле распознавати. Усташе су посумњале у њега и мучиле га како се ни замислити не може.

„Чека“ је приповедао шта је претурно преко главе, а партизани су га слушали:

— С почетка сам напрегао сву снагу и трпео, али кад су, фуртум, наставили да биједу левчима, онда сам толковао (тумачио) самом себи.

— А шта си то толковао?
— Ако сад не издржим другу половину, мислио сам, пропаде ми и она прва. И тако сам, касти, издржао до краја.

ПРЕПОЗНАЛА „СВОЈУ“ КРАВУ

Чим су партизани очистили од усташа једно упориште, пође сирота Личанка да из тог усташког насеља „евакуише“ неку краву. Пошто је сазнала да партизани не дају да се дира туђа имовина и да се може узети само оно марвинче које су човеку отерале усташе, а он га сад препознао, она брже-боље притрча правој крави и загрли је, тепајући јој:

— Јој, Мркуљо, мајко моја, како си ми омршавила код душмана. Неће те деца код куће ни препознати.

ШТА СЕ У СВЕТУ ДОГОДИ ЗА ЈЕДАН ЧАС?

Целокупну људску делатност у свету данас прати и у све се меша — статистика. Она све живо и мртво изражава цифрама и сврстава у таблице, а оне, иако наизглед једноличне и мртве, умеју понекад да испричају итекако занимљиве и забавне приче.

Тако Централни статистички завод Уједињених нација повремено објављује разне статистичке податке из најразличитијих области. Пре извесног времена, тај завод је пред своје службенике поставио задатак да одговоре на питање: „Шта учини човечанство у времену од шездесет минута?“ И они су одговорили да се, на пример, на свету за један час:

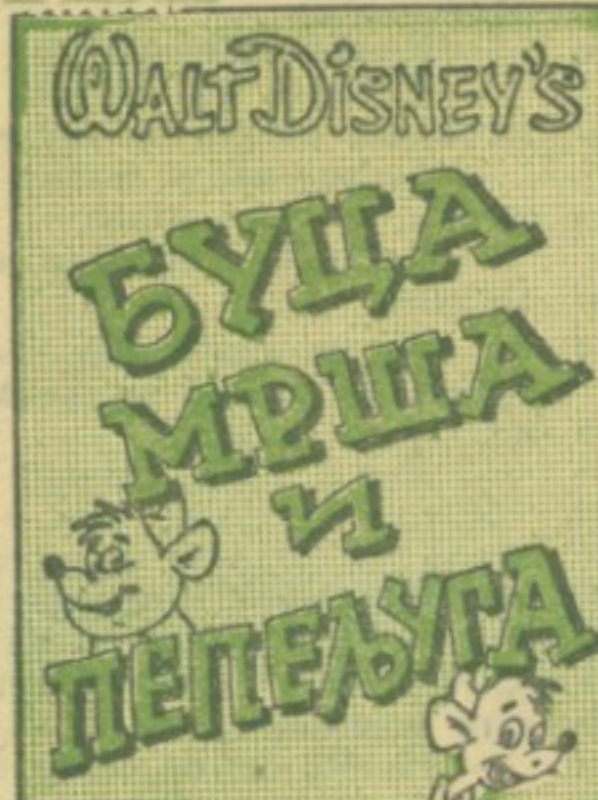
- попије педесет милиона шољица кафе;
- поједе тридесет пет милиона килограма кромпира;
- роди 5.500 деце;
- умре 4.700 лица;
- разведе стотину бракова;
- обави хиљаду венчања.

Разумљиво је да су ови подаци дати у заокруженим цифрама.

Из ових података види се да се у истом периоду склопи хиљаду, а разведе сто бракова, што значи да се 90 одсто бракова одржи. Затим, како на 5.500 рођења за један сат долази 4.700 смртних случајева, види се да се број становника на Земљи сваког часа повећава за 800 лица. Међутим, тај пораст је уствари још већи, јер баш код оних народа где је статистика најслабија natalitet је нарочито велики.

БУДИЛНИЦИ У ДУШЕКУ

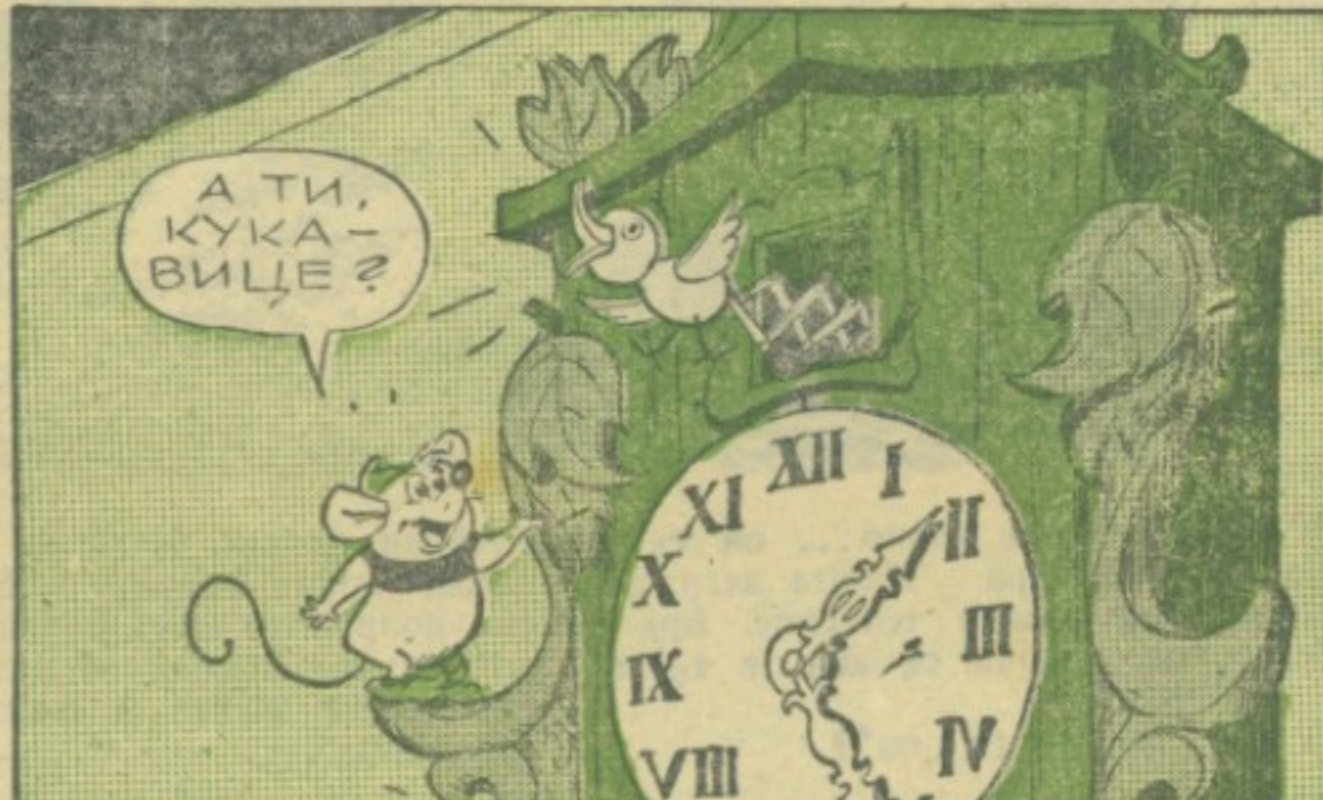
У Америци су пуштени у продају душеци у којима се налазе аутоматски будилници. У одређено време будилник почиње да звони и не престаје док онај који спава на душеку не устане.

... И МИШЕВИ СУ НАСТАВИЛИ ДА ТРАЖЕ НЕСТАЛИ БРОШ...

ДА НИСТЕ МОЖДА ВИДЕЛИ ПЕПЕЈУГИН БРОШ...

ТРОПСКЕ БИЉКЕ НА ХИМАЛАЈИМА

Неке од дубоких хималајских долина дају „окрыле“ тропској вегетацији. Одмах изнад њих дижу се вечитим снегом покривени врхови.

КАД СЕ ЈЕДАН ПРЕДМЕТ СМАТРА АНТИКОМ?

Опште је правило да све оно што је старије од 100 година спада у предмете антике. Међутим, у појединим државама постоје друкчији прописи, нарочито приликом царинења. Тако, на пример, у САД, један уметнички предмет мора да је израђен пре 1830 године да би се назвао антиком, теписи морају бити изаткани пре 1701, а виолине, виоле и дупли басови начињени пре 1801 године.

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

ЕЛЕКТРОНИКА

Многи проналасци најновијег времена везани су за електронику. То је млада наука. Развила се у току последњих тридесет година, а уочи Другог светског рата и за време рата доживела је велики успон, те је добила и име.

Електроника је наука о физичким појавама које настају приликом кретања кроз вакуум, затим кроз разређене гасове, паре и полуводиче. У ширем смислу, у електронику спада још и проучавање електронских делова и уређаја, затим свих појава које изазивају електронски уређаји, итд.

Проналасци везани за електронику налазе све већу примену и има их много. Овде ћемо поменути само неколико занимљивих апарата.

Електронска плућа (право име овог уређаја је електронски спектрографски монитор) удишу и анализирају ваздух из просторија неке фабрике или радионице. Та направа је веома важна при раду са атомском енергијом, јер открива ситне количине прашине берилијума у атмосфери, и то много пре него што оне постану опасне по раднике.

Електронско око је уређај помоћу кога могу да се виде и фотографишу појаве које трају невероватно кратко време — 0,25 микросекунда (једну четвртину милионитог дела секунда). Електронско око употребљава се у раду са атомском енергијом и при изради и усавршавању диригованих пројектила. Иначе, оно се може употребити свуда где има електричне енергије.

Електронски мозак има више „дужности“. Тако један електронски мозак може да „запамти“ у један мах 30.000 бројева, а постоји електронски мозак који одређује кад треба испалити гранату из топа.

ПОЗНАТИ И НЕПОЗНАТИ СВЕТ ИНСЕКТА

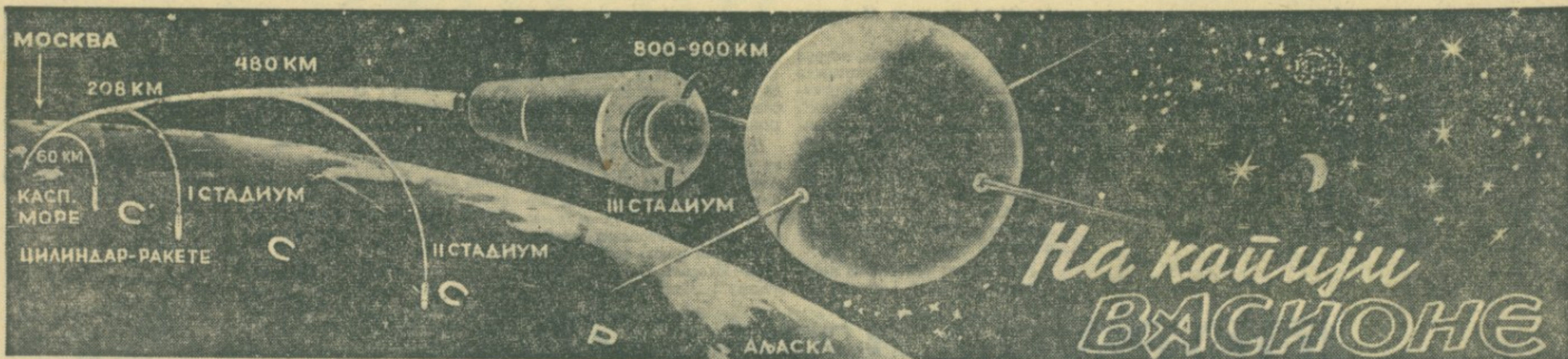
У свету има више од 750.000 досад познатих врста инсеката. Међутим, новим проналасцима, тај број се стално повећава.

ОКЕАНСКЕ ДУБИНЕ

Најдубље место које је досад измерено у Тихом Океану износи 11.700 метара, а налази се око 200 миља југозападно од острва Гуама.

Најдубље место у Атлантику налази се северно од острва Порторика и износи 9.858 метара.

Највећа дубина до које је човек икад доспео износи 4.360 метара. Овај рекорд постигла су два француска поморска официра, 14 фебруара 1954 године, у близини западне афричке обале.

Како изгледа САТЕЛИТ

Према неким вестима које су се појавиле у новинама, сателит је пуштен у васиону 4 октобра у 21 час и 28 минута по московском времену. У 1 час и 46 минута појавио се над Москвом, а до 10 часова и 30 минута ујутру направио је 6,3 круга око Земље.

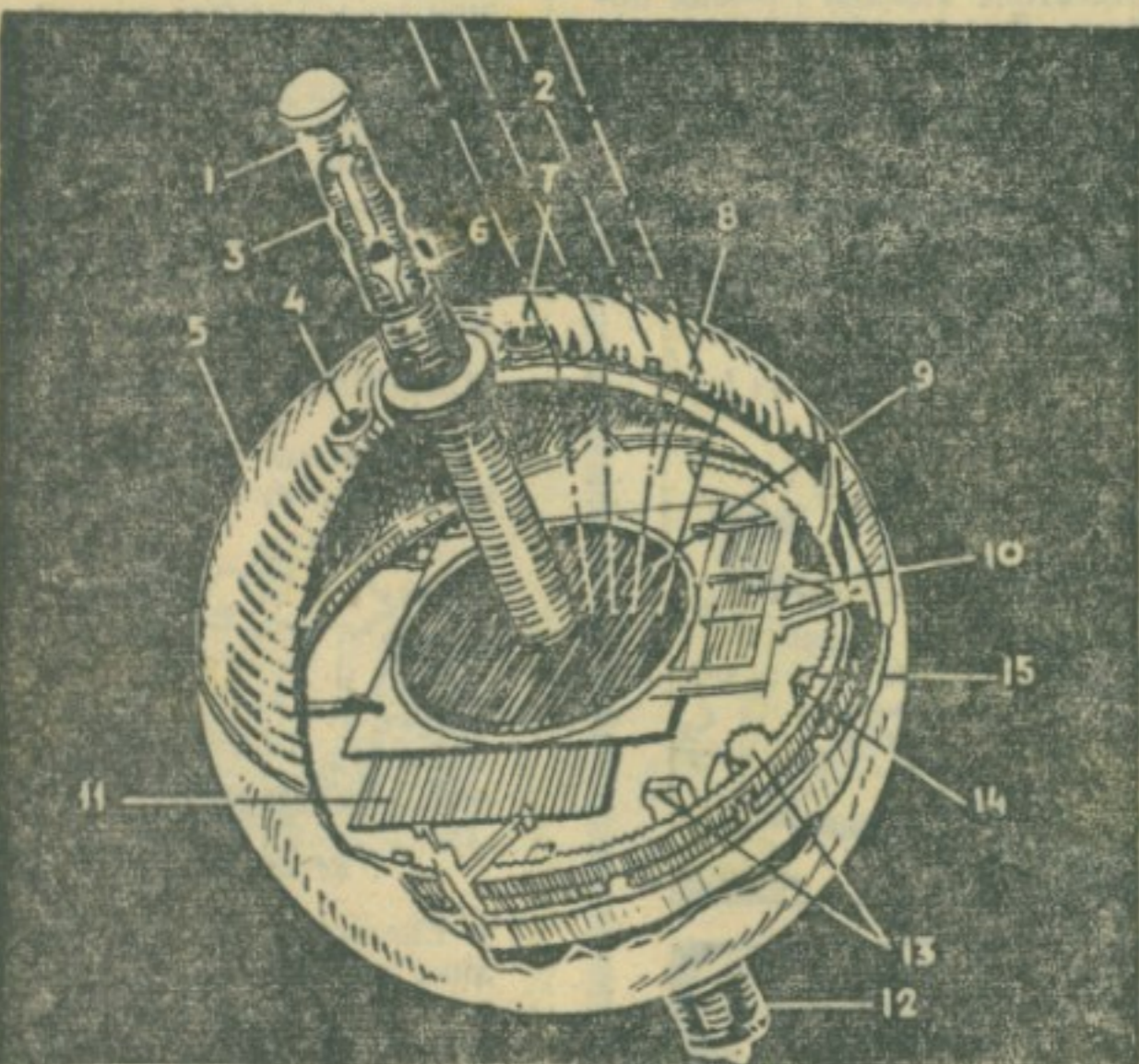
ОБЛИК: сателит има лоптаст облик (како је изјавио совјетски научник Благовров).

ВЕЛИЧИНА: пречник сателита два је 58 сантиметара.

ТЕЖИНА: 83,6 килограма.

БРЗИНА: сателит се око Земље окрене за један час, 36 минута и 2 секунде. За 24 часа начини 15 кругова око Земље. Он пређе 8.000 метара у секунди, што чини око 29.000 километара на час. Леги на висини од 900 километара.

ИЗГЛЕД И САДРЖИНА: површина сателита пресвечена је материјом која одбија 90 одсто сунчевих зракова. На њему се налазе четири радио-антене дужине пола метра. Има две радио-станице, које наизменично емитују радио-сигнале. Снабдевен је обичним хемиским акумулаторима, који осигуравају функционисање његових уређаја за три недеље.

Овако би, према једном совјетском цртежу, изгледала унутрашњост првог вештачког Земљиног сателита. На цртежу су приказане све главне научне операције које се одвијају у њему: сунчеви зраци (2) пролазе кроз прозачно сочиво (5) и концентришу се на сунчану батерију (8), која служи за пуњење акумулатора (10). Омочак горњег стабла (1) служи као антена за радио-отпремник (11). На вештачком сателиту налазе се још и следећи научни инструменти: апарати за гасна-зраке (3), за сунчане ултравиолетне зраке (4), за слободне електроне (6) и за рендгенске зраке (7); затим магнетски манометар (8), бројач за зрачење северне светлости и космичких зрака (12). Сви прикупљени подаци региструју се на ваљкастој магнетској траци (14), коју покреће један мотор (13). Ове регистрације врше се уз помоћ специјалног језичка (15).

Рано ујутру петог октобра хиљаду деветсто педесет и седме свет је сазнао вест да је у току претходне ноћи Земља добила свој други Месец, човечјим умом створен и људским рукама начињен. И сви су тог тренутка осетили да се догодило нешто значајно: први пут у својој историји човек се ослободио дотад свеомоћне Земљине теже и начинио први корак ка бескрајним васионским просторствима, ка другим световима.

У тој кули нема још људи, али она је ипак део човека и носи у себи снове хиљада генерација, тежњу Дедалову за слободом и Сунцем, машту Жила Верна.

Човек не познаје добро још ни Земљу на којој стоји. Он је продро у њу релативно мало, али његова мисао вековима стреми

у висине. И, ето, тек сад човек је успео да смело „изјезди“ васионским просторима.

Ово прво небеско тело изишло испод човечких руку прилично је мало и имаће вероватно краatak век. Но, је ли то важно? Зар први авион није почео с висином од свега пола метра, да већ после двадесет година прелети Атлантик. Совјетски сателит само је прва станица на човечком путу у свемир. Ми сада стојимо импресионирани на прагу отворене капије васионе и испуњени смо поносом због ове победе, која није само грандиозан успех совјетске науке, већ и човека уопште. У историји света било је много проналазака и других величанствених постигнућа човека који су обогатили ризницу науке, али ништа тако није узбудило људе широм света као овај догађај. Лет у свемир — прадавни мит и сан сада је постао стварност.

Шта треба знати о вештачком сателиту

Сателит значи пратилац. Тако се у астрономији зову она тела која прате неке планете на њиховом путу око Сунца, кружећи око њих. Сателити су веома различитих величина: два Јупитерова сателита већа су од планете Меркура, а један Марсов сателит има у пречнику само девет километара. Брзине кружења око планета такође су веома различите, а зависе од удаљености: Фобос се обрне око Марса за седам и по часова, а Јанет око Сатурна за 79 дана. Сателити су хладни, лоптаста тела, као и планете.

Под вештачким сателитима подразумевају се сасвим мала тела начињена људском руком, која би кружила око Земље по истим законима као и прави сателити око својих планета, као Месец око Земље, дакле без икакве погонске силе. Као и природни сателити, и они ће обилазити око своје планете уколико брже уколико им је удаљеност мања; што су ближе Зем-

љи, то ће њена тежа бити јача, па је потребна већа брзина кружења, односно јача центрифугална сила, да се спречи пад. Иако су вештачки сателити одавно постојали у машти неких писаца, стварне припреме за њихово изабацивање скорашњег су датума. Јер, мада у принципу просто, остварење ове замисли налази на велике техничке тешкоће.

Брзина одвајања

Руком бачени камен, после лета од неколико десетина метара, пада на тле. Ако одагнамо стрелу, она ће прелетети и коју стотину метара, јер јој је еластични лук дао већу брзину. Метак из пушке има још већу брзину, па ће прећи и неколико километара док не падне, а граница из далекометних топова домаћине и циљ удаљен 20—30 километара. А шта ће бити ако и даље повећавамо почетну брзину пројектила? На то дају одговор неки релативно прости математички обраци, па тако знамо да ће тело избачено почетном брзином мањом од осам километара у секунду пасти на земљу, али уколико даље уколико му је брзина већа. Међутим, ако почетна брзина износи осам километара, ово тело, пројектил, неће више пасти на тле, него ће почети да по кругу обилази око Земље, као њен вештачки сателит. Даље, ако брзина којом се пројектил избацује буде између 8 и 11,3 километара у секунду, он ће опет кружити око Земље, али му путања неће бити круг, него елипса. При још већим брзинама, пројектил ће се одвојити од Земље и изгубити у међузвезданом простору.

Отпор ваздуха

Жил Верн је замислио велики топ који би шупље таче, с људима у његовој унутрашњости, избацио толиком брзином да би доспело до Месеца. Без обзира на то да ли је могућно једном пројектилу дати одједном толику брзину, ова замисао неостварљива је из два друга разлога. Прво, што би путници у пројектилу били исто онако смрвљени као да се налазе испред топовске цеви при њеном испуштању. Друго, пројектил који би се кретао брзином од

11,3 километара у секунду, што износи 40.000 километара на час, за тренутак би се усунуо услед трена о доње, густе слојеве ваздуха. Већ при брзини од два километра у секунду, у доњим слојевима ваздуха, пројектил би се усунуо и распао. То би се десило и са Жил Верновим путницима. Али, на великој висини, на преко сто километара од површине Земље, ваздух је толико редак да би се пројектил могао кретати и брзином од 50 километара у секунду а да се не усунује.

Ово је од необичне важности. Пошто засад не знамо како да избацимо пројектил с толике висине, остаје као једина могућност да он пође са Земље релативно малом брзином, па да се она на великој висини, где је ваздух ређи и зато његов отпор мањи, повећа до оне која је потребна да се пројектил претвори у вештачки сателит. Тако се појављује проблем погона пројектила.

Погон

Метак из пушке има највећу брзину приликом изласка из цеви, а потом се она смањује услед отпора ваздуха. Осим тога, видели смо да она не сме бити већа од два километра у секунду, да се пројектил не би усунуо и испустио. А та брзина није довољна да се добије вештачки сателит. Авионски мотори, па ни млазници, не могу се употребити, чак и кад би могли развити довољну брзину, јер они троше кисеоник из ваздуха, а на великим висинама њега нема довољно.

Постоји, срећом, једно друго погонско средство, од давнина познато, али које је до најновијег времена слабо искоришћавано. То је ракета. Легенде о ракетама постоје из времена пре наше ере, али исторички подаци су сигурнији кад говоре о њиховој употреби у XII и XIII веку, прво на Истоку, па онда и у Европи. Ракете су углавном употребљаване у ратне сврхе, али због тешкоће у погађању циља биле су наруштене, све до нашега доба, кад је у њима открито једино средство за путовање кроз безваздушни простор.

Сва возила која је човек изумео морају се о нешто одупирати да би се покретала: аутомобил

лисом о воду, а авион пропелером о ваздух. Осим тога, све машине и мотори, поред различитог горива, троше и кисеоник из ваздуха. Ракети, међутим, није потребна никаква средина о коју би се одупирала, нити спољни кисеоник. Она све то носи у себи. Не само што носи кисеоник, обично у течном стању, него, испуштајући из себе гасове великом брзином, носи, ако се тако може рећи, и средину о коју се одупире и тако креће напред. Зато се ракета може кретати и кроз ваздух и кроз безваздушни простор; кроз овај последњи чак још лакше и брже. Поред тога, може се подесити да брзина ракете у почетку буде мала, а касније све већа и већа, тако да не дође до њеног усунућа.

Сателитска ракета

Помоћу ракета могу се добити довољно велике брзине да се пројектил претвори у вештачки сателит. Али, ик то не иде тако просто. Земљина тежа, коју треба савладати да би се сателит довео до своје путање и пустио да се креће по њој, веома је јака. Израчунало је да би за сателит тежак десетак килограма требало употребити ракету тешку више десетина, па и до стотину тона. Зато су, да би се смањило кошење непотребног терета на велике висине, замислиле тростепене ракете. То је ракета која се састоји од три дела, уствари три независне ракете, које су намењене једна по једној другој. Прво се пусти у погон први, доњи степен, који својом снагом издигне сателитску ракету до висине од око 60 километара, где његов мотор престаје да ради, пошто је утрошио све гориво. У том тренутку аутоматски ступа у рад други степен, средњег степена, док се доњи степен откачи и пада на Земљу. Олакшана у великој мери, сателитска ракета лети даље увис, гоњена мотором другог степена, и достиже висину од око 235 километара. Тада се, и гориво другог степена истроши и он отпада, а трећи степен, који на врху носи сам сателит, стиже до жељене висине и испушта сателит, који даље лети по инерцији, а ракета трећег степена пада.

На великој висини на којој се сателит креће нема ваздуха, а

Цртеж тростепене ракете, објављен у совјетском часопису „Наука и живот“ од фебруара ове године

пошто је његова брзина толика да се дејство Земљине теже и центрифугалне силе, која се јавља при сваком криволинијском кретању, потиру, то ња он, теориски, већито кружити око Земље, као и Месец. Али, пошто не знамо тачно до које се висине простире атмосфера, могућно је, а и вероватно, да ће први вештачки сателит наћи на отпор ваздуха. Ма колико слаб био, овај отпор ће, временом, успорити кретање сателита и он ће пасти. Како нису предузете мере за његово успорување, кад доспе у гушће слојеве ваздуха сателит ће се усунути и можда испарити, као што бива с метеоритима.

Сада, кад први вештачки сателит већ кружи око наше планете, давнашњи сан човечанства о лету у свемир почиње да се остварује. Вештачки сателит је прва озбиљна етапа на томе путу. Он не само што показује да је тај пут могућан и остварљив у догледном времену, него ће, подацима које буде прикупио захваљујући разним инструментима које у себи носи, умногоме олакшати човечки лет на друге планете.

од земље на свега 45 метара од литице...

Седам часова касније, патролни брод „Итаска“, укотвљен пред Хаулендом да би одржавао радио-везу са „Електро“, примио је поруку из Сан-Франциска да је Емилија срећно напустила Ли. Сваког сата и пола сата „Итаска“ је била дужна да јавља какво је време; сваких 15 и 45 минута Ерхартова је имала да саопштава свој тачан положај.

У један сат после пола ноћи, капетан „Итаске“ Томпсон пи-

ри, — писала је мужу. — После пута око света напустићу детење на дуге стазе...

У зору 3 јула, у 2.45, изненада се зачуо Емилијин глас: „Облачно... Не види се... Летимо против ветра...“

Људи са „Итаске“ похрлили су радиоапарату, али се више ништа није чуло. С нестрпљењем су дочекали 3.15. Сва посада притајила се уз звучник, али, сем атмосферских шуштања, апарат ништа није примио. Са „Итаске“ су дозивали „Електру“: „Чули смо вас преко

Емилије Ерхарт. Летела је 18 часова и, по његовој процени, прешла је 4.114 километара. Према јачини авијатичаркиног гласа и саопштењу да има горива још за пола сата, Томпсон је закључио да се она налази око 150 километара од Хауленда.

У 8.45 зачуо се поново Емилијин глас: „Налазимо се у висини меридијана 157—337... Летимо час према северу, час према југу... Слушајте ме на 6.210... На 6.210!...“

Њен глас је постајао све слабији, а затим се изгубио. Било је очигледно да је „Електра“ прелетела острво Хауленд и удаљила се.

„Итаска“ је одмах дигла котву и кренула на север. Између ње и база у Хонолулуу, Сан Франциску и другим пристаништима радиотелеграми су се смењивали један за другим. Ни Џорџ Патнем није се одвајао од радиоапарата. Новинари из више стотина листова и на хиљаде америчких грађана са зебњом су пратили драматичан лет храбре авијатичарке.

Један хидроавион с великим акционим дејством напустио је Перл Харбур са задатком да трага за „Електро“, која се вероватно спустила на површину мора. Из Перл Харбура је кренула и оклопача „Колорадо“. Из Сан Дијега је упућен тада најбржи носач авиона на свету „Лексингтон“, да његових 76 апарата помогну у претраживању морске пучине.

На дан 6 јула сусрели су се „Итаска“ и „Колорадо“, који су претражили 270.000 квадратних километара потпуно мирног морског огледала, без икаквог резултата. Новине су увелико писале о несрећи, ипак изражавајући наду да успех може да нађе у последњем тренутку. Тада је Патнем дао изјаву:

— Ако је мртва, то је крај који је она желела и који је једино достојан ње.

Тако се и догодило. Емилија Ерхарт почива на дну океана, у друштву свог навигатора Фреда Нунена и свог двомоторног авиона „Електре“.

ПОСЛЕДЊИ ЛЕТ

Чувена америчка авијатичарка Емилија Ерхарт, прва жена која је прелетела Атлантик, нестала је пре 20 година, кад се налазила на врхунцу славе.

Из града Ли, на Новој Гвинеји, писала је мужу: „Иза нас је огромно пространство света. Али, бићу задовољна тек пошто и опасности будућег лета остану иза мене...“

Пошавши на исток из Окленда, у Калифорнији, она је била при завршетку свог пута око света. Сада, 2 јула, заједно с навигатором Фредом Нуненом, посматрала је небо са шумског пропланка који је граду Ли служио као узлетно место. Небо је било прекривено облацима али су метеоролози предвиђали побољшање времена.

Њен двомоторни авион „Електра“ већ је био на писти, која се завршавала литицом

над морем. Следећи циљ — корално острвце Хауленд — налазило се 4.000 километара одатле, усред Пацифика. Да би понели 3.000 литара бензина и 265 литара уља, они су се ослободили свега што је било непотребно.

Емилија је била мирна, Нунен нервозан. Радиоелектричне сметње нису му дозвољавале да беспрекорно дотера своје хронометре. Пред њима је лежао простор који није био надлетео још ниједан авион, којим и бродови ретко плове. Острво на које је требало да се спусте било је свега километар широко и три километра дуго, а Нунен је знао да и најмања грешка у израчунавању правца може да их скрене с пута за стотину и више километара.

И поред облачног времена, њих двоје су кренули. Мала и мршава Емилија, која је тада имала 39 година, хитро се попела у „Електру“, преопрећену горивом. Мотори су затуђали и авион се одлепио

тао је радиогониометриску станицу има ли вести о Емилији Ерхарт. „Никаких“ — гласно је одговор.

„Итаска“ је у одређено време слала извештаје о брзини и правцу ветра, о облачности и стању на површини воде. „Електра“ је ћутала, а то ћутање забринуло је не само Емилијиног мужа Џорџа Патнема, већ и целу Америку. Новинари, као да су предосећали несрећу, увелико су трагали за детаљима из биографије прослављене авијатичарке.

Емилија је била рођена у Аризони, у држави Канзас, 1897 године. Први пут је осетила жељу да постане пилот за време Првог светског рата, кад је служила у Торонту као болничарка. Први корак ка томе циљу начинила је кад је отишла на приватни курс из пилотирања, а други 1928, кад јој је њен будући муж Џорџ Патнем, у име једног новинског предузећа, понудио да пође као пилот на једанаести лет преко океана који су припремали Тиммер Штулц и Љу Гордон. Прихвативши понуду, Емилија је била прва жена која је прешла преко Атлантика, а после четири године она је прва прелетела океан као пилот. После тог успеха, била је прва која је сама прелетела пут између Хаваја и Калифорније, а потом је тукла женски рекорд у брзини лета Северна — Јужна Америка. Једном речју, постала је најславнија авијатичарка на свету.

Те, 1937 године она је добила на поклон двомоторни „Локхид“ и тада је одлучила да испуни своју давнашњу жељу: пут око света. „Смаграм да је то последње што треба да учиним у својој летачкој карије-

радија. Јавите се и Морзеовом азбуком!“

У 3.45 слаб Емилијин глас једва је допро до морнара: „Итаска! Итаска! Видљивост слаба... Чекам ваше извештаје.“

После тога, све Емилијине поруке стизале су исклидане и неразумљиве. Морзеовим апаратом уопште се није јављала, што је значило да није у исправном стању.

У 6.10 капетан Томпсон послао је групу морнара на острво да растерају јага птица, како би „Електра“ могла да се спусти. Сваану је чист, сунчан дан, али баш због тога посаду је обузела још већа узнемиреност.

У 7.42 зачуо се Емилијин глас на 3.105 килоцикла: „Требало би да смо изнад вас, али вас не видимо! Горива је све мање... Још за пола сата! У, опште вас не чујем!“

Девет минута касније, „Електра“ се поново јавила: „Кружи мо, али вас не видимо... Јавите се на 7.500...“

„Итаска“ је потврдила пријем и упутила низ позива, на које је Ерхартова одговорила: „Чујемо вас, али не можемо да се спустимо. Помогните нам при спуштању...“

Командант „Итаске“ стао је да израчунава положај авиона

Да би се научила да ћеру зубе...

Уз звуке војног оркестра, 40.000 деце продефиловало је пре неколико недеља најживљим улицама Токија и окупило се у највећем градском парку. Десетине хиљада грађана похрлиле су да виде шта се то збива. Док је оркестар и даље свирао маршове, деца су из цупова извадила четкице и почела, у ритму музике, да перу зубе. Ова манифестација изведена је у оквиру „Недеље прања зуба“.

ВЕРОВАТИ ИЛИ НЕ...

СПОМЕНИК ВОЈНИКУ КОЈИ НИЈЕ ИЗВРШИО СВОЈУ ДУЖНОСТ

У Пурбаху, у Аустрији, постоји споменик по-

дичају једном турском војнику који је, обамро од страха, провео пуна два дана на тавану једне куће. Биста стоји баш на оном одаку кроз који је војник провиривши открио да је турска војска напустила град.

ТВРДОГЛАВИ АСТРОНОМ

Чезаре Крeмонини (1550—1631), познати итали-

јански астроном, упорно је одбијао да верује у постојање четири Јупитерова месеца, који су били откривени 1610 године. Кад га је његов пријатељ Галилеј позвао да погледа кроз тада тек пронађени телескоп и да се лично у то увери, Крeмонини је буквално побегао и за преосталу 21 годину живота никад се више није приближио ниједном телескопу.

САВРШЕН ДОМАЋИН

Сопственик замка Фрогнан у близини Хемстеда,

у Енглеској, био је толико усамљен да је сваком посетнику који би дошао да разгледа овај стари замак плаћао по пет шилинга.

ДОЖИВЕЛА СЕДАМСТОТОГ ПОТОМКА

Енглескиња Хестер Темпл из Стова (1569—

1656), мајка пет синова и десет кћери, доживела је да види рођење свог седамстог потомка.

ВОЛТ ДИЗНИ

ДУШКО ДУГОУШКО

И ДРУГИ ДОБРИ И РЕЉАВИ СТАНОВНИЦИ ЊЕГОВЕ БАРОШИЈЕ И ОКОЛИНЕ

ОХ! ЕВО ИДЕ ДЕДА МИШКО! СИГУРАН САМ ДА ЋЕ МИ ТРАЖИТИ КОЈИ ДИЈАМАНТ!

САКРИЋУ ИХ ИЗА ОВОГ ЖБУНА... НА ПЕСАК!

ЗАРАВО, ДЕДА МИШКО!

БАШ МИ ЈЕ МИЛО ШТО СМО СЕ СРЕЛИ!

ДА ЛИ ЈЕ ВИДЕО КАД САМ САКРИО ДРАГО КАМЕЊЕ?

КАДА ЋЕШ ДА МИ ДАШ ОНЕ ДИЈАМАНТЕ КОЈЕ СИ МИ ОБЕ-
 ФАО?
 ОХ... УСКО-
 РО... ЦИМ ИХ ИСКО-
 ПАМ!

НАДАМ СЕ ДА ЋЕ САД ОТИЌИ!

ЦИНИ МИ СЕ ДА САМ ЈУТРОС ВИДЕО КАКО ИХ ИСКОПАВАШ?

ШТА? ЈОК... ТО САМ ЈА ПЛЕВИО ЛИВАДУ!

ПА... НЕ ЗАБОРАВИ НА ОБЕКАЊЕ!

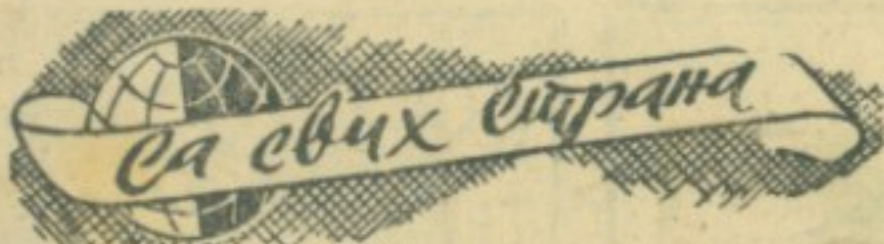
НЕКУ ЗАБОРАВИТИ!

МНОГО ВОЛИМ ДИЈАМАНТЕ!

И ЈА!

ЈАААААА! НЕСТАЛИ СУ! СТАВИО САМ ВРЕЌУ НА ЖИВИ ПЕСАК!

Copyright © 1957 Walt Disney Productions
 World Rights Reserved

АВИОНИ АТЕРИРАЈУ НА ТАНАК ЛЕД

Како јавља једна америчка ваздухопловна команда, њени авиони, од којих су неки тешки и преко 60 тона, успели су да се спуште на арктички лед, који је на том месту био дебео једва нешто више од 120 сантиметара. Ове пробе, вршене у близини

Гренланда, треба да послуже за састављање таблице косивости леда, као и за проналажење најбољег начина утврђивања његове дебљине из ваздуха. Општи су показали да велика тежина авиона и топлота из моторних машина не производе никакву озбиљну разарања на леу.

ДЕЦА И НЕСРЕЋНИ СЛУЧАЈЕВИ

Захваљујући побољшању хигијенских услова живота и великом напретку медицине, смртност деце у свету знатно је смањена. Па ипак, ови услови које је омогућила цивилизација не могу у потпуној мери обезбедити здравље и живот деце, јер се са цивилизацијом истовремено повећава број извесних незгода, које су веома опасне. Тако, несрећни случајеви које доноси савремени живот наносе у Француској смрт сваком петом детету, а у САД и Енглеској сваком трећем.

Према медицинском истраживању, за децу је најопаснија прва година живота. У то доба она страдају најчешће услед нездраве хране. Деца између прве и пете го-

дине највише умиру услед опекотина или давлена. Дечаци и девојчице између пете и петнаесте године, у земљама са јако развијеним саобраћајем, често постају жртве саобраћајних несрећа или су изложени разним падовима. Да би се смањила смртност деце, каже један чувени лекар, важно је да родитељи више воде рачуна о њима. Прегрејана соба у којој спава новорођенче, висока постеља, тешки покривачи, ниско постављени спојеви за струју, врела вода на штедњаку — све су то, поред осталог, узроци који су довољни да лише живота младо створење. Дакле, наместо шарлата, дифтерије и богиња дошле су нове опасности! — закључује овај лекар.

НЕ ЛАЈЕ, АЛИ УЈЕДА

Пси „базењи“, пореклом из Белгиског Конга, постали су веома омиљени у енглеским домаћинствима. Они не лају, али жестоко нападају. Пребацујући се преко ограде, лопов и не слуги да не га пресрести опасан непријатељ: пас га нечујно шчепа и тек тада одјекне глас, али не пса, већ лопова, који стане да запомаже. Базењи имају главу налик на лисичју, а оно што њихово грло производи јесте неки неодређени тиззи звук налик на „јодловање“. Ове нечујне чуваркуће постале су страх и трепет за крадљивце на британским острвима.

пре кратког времена, Пастеров завод у Паризу продао је једном америчком предузећу за израду лекова већу количину вакцина против деље парализе коју је пронашао професор Лепин. Амерички техничари дошли су у Париз да се упознају с методом производње овог лека, а професор Лепин ће отпутovati на извесно време у САД. Не зна се тачно да ли је америчко предузеће купило француску вакцину зато што је боља од Салкове, или је узима ради успешније борбе с конкуренцијом.

АМЕРИКА КУПУЈЕ У ФРАНЦУСКОЈ ВАКЦИНУ ПРОТИВ ДЕЧЈЕ ПАРАЛИЗЕ

Пре кратког времена, Пастеров завод у Паризу продао је једном америчком предузећу за израду лекова већу количину вакцина против деље парализе коју је пронашао професор Лепин. Амерички техничари дошли су у Париз да се упознају с методом производње овог лека, а професор Лепин ће отпутovati на извесно време у САД. Не зна се тачно да ли је америчко предузеће купило француску вакцину зато што је боља од Салкове, или је узима ради успешније борбе с конкуренцијом.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ТЕЛЕВИЗИЈА И ЗДРАВЉЕ

Познато је да сваки телевизијски апарат приликом репродуковања слика одаје извесну количину X-зракова. Питање је само да ли су ови зраци довољне јачине да негативно утичу на здравље гледалаца. Да би се то утврдило, у Технолошком институту у Масачусетсу, у САД, вршени су разни опити и мерења. Том приликом дошло се до закључка да електронска цев заиста одаштање знатну количину X-зракова, али су њени зидови довољно дебели да, заједно с млечним стаклом екрана, претстављају довољну заштиту, смањујући јачину зрачења. Међутим, мајстори који, вршећи оправке, отварају пријемник, изложени су озбиљнијој опасности, јер примају знатно већу количину зрачења.

ПРИКОЛИЦЕ ОД АЛУМИНИЈУМА

У Америци се већ израђују камionsке приколице за превоз шључка и земље од једне алуминијумове легуре. Чак су и осовине кола начињене од истог материјала. Наравно, ове нове приколице знатно су лакше од ранијих. Свака од њих снабдевена је хидрауличним уређајем за аутоматски истовар.

ДА СЕ ИЗБЕГНУ БУРЕ...

Бурно море доста успорава пловидбу; другим речима, чини је мање економичном. Зато се, већ поодавно, чине покушаји да се напусте уобичајени и пронађу нови морски путеви на којима би било што мање невремена. У последње време приступа се и опитима. Извесан број бродова држао се курса који је изабрао сам капетан, док су други ишли према савету метеоролошких стручњака. Избегаванем рђавог времена по савету метеоролога, ови бродови су стизали брже, јер су имали да преваде од пет до десет процената краћи пут.

При овом рачунању треба узети у обзир и буре које се јављају у појединим годишња до-

ба, готово у правилним временским размацима. Познато је да су још стари морепловци о томе водили рачуна. На тај начин је и пронађена Голфска струја, јер је примећено да пловидба из Европе у Америку траје дужи него из Америке у Европу.

ПЕЦИВО У ХЛАДЊАЧИ

Сви ми знамо да пекари раде обично ноћу, како би потрошачи већ рано ујутру имали свеж хлеб и печиво. Међутим, овакав начин рада је скупији и зато већ неколико година велике пекарне проучавају могућност да држе пециво у хладњачама с веома ниском температуром. У Енглеској је постигнут највећи успех, јер је у једној хладњачи пециво одржано свеже пуних дванаест недеља. Како је то могуће? Неки налазе објашњење у томе што пециво на ниској температури не губи тако брзо влагу. Али, можда постоје још неки хемиски разлози. У сваком случају, пекари овим много добијају. Не само што не морају да раде ноћу, већ могу створити, нормалним радом преко дана, и резерву пецива за дане кад се оно више тражи.

РИБЕ КОЈЕ ДУБЕ НА ГЛАВИ

Један енглески природњак је у околини Сингапура наишао на необичну врсту риба. Та риба није дужа од десет сантиметара, а њено готово провидно тело прекривено је танким али чврстим кљуштима. Становници Малајског Архипелага називају је рибаријач, јер јој је леђна кост необично оштра. Што је најзанимљивије, она не плива као остале рибе, већ се креће у вертикалном положају, с главом надоле. То је још раније примећено, али се оматрало да се само случајно тако наместила. Међутим овај научник је утврдио да је ово њен природан положај, у коме најлакше долази до хране: ситишних бића која живе у мору — планктона.

ЗА ШТА СЕ СВЕ УПОТРЕБЉАВА ХАРТИЈА?

Међу корисним новитетима од хартије, у домаћинствима у Француској највећу пробу за сад има један суд од хартона у коме се продаје пастеризовано млеко. Ускоро ће се вино, зељини и млирама износити на тржиште у сличној амбалажи. У брус, салвете и марамнице од хартије већ су добро познати, а сада ће се производити још и парафинска хартија, за замијаше хране која је изложена опасности сушења у фрижидерима.

Мајкама ће стајати на располагању целулозна вата без мириса, која има ту предност да лако упија воду. Она ће временом, потпуно заменити дечје пелене.

Једна нова врста хартије, премазана неким пластичним лепком, замениће плехане кутије. Остављена у њима, самлевена кафа ће сачувати своју арому, неколико месеци.

СВА ГОДИШЊА ДОБА У ИСТО ВРЕМЕ

У децембру ове године, једна британска експедиција од петнаест чланова поћи ће да проучава планину Кенију. Ова планина налази се у срцу Африке, на самом полутару, а занимљива је због тога што на њој истовремено постоје сва годишња доба и сви топлотни појасеви. Док је у подножју вечито лето, с правом тропском климом, врх планине покрива дебео снег. На њој ће научници моћи да проучавају и глечере и дунгле. Од нарочитог је значаја испитивање како се помера граница глечера и сталног снежног покривача у вези са смењивањем годишњих доба, као и промене које се у овоме запажају током последњих година.

... полтрон, израз за човека-кукавицу и удворницу, постао је највероватније сажимањем латинских речи „поллице трункус“, што значи „осакаћени палац“. Тако су називани људи који су, да би избегли војну службу, сакатали сами себе.

... један новонађени електронски уређај који се употребљава при изради инструмената за управљање авионима

... први звучни филм снимљен је 1927 године. То је био амерички филм „Певач цеза“.

... мачка се на кинеском језику зове „мјау“.

... апарат за мерење растења биљака, зове се ауксанометар.

... иако познати као изразити месождери, који кад нема свеже хране једу и дешине, шакали веома воле зоће, нарочито гројке.

... нумизматика је релативно млада наука. Стари Грци и Римљани нису скупилави стари новац. Сматра се да је славни италијански песник Петрарка био први колекционар старог металног новца.

... скакавци су, као што је познато, биљождери. Међутим, у

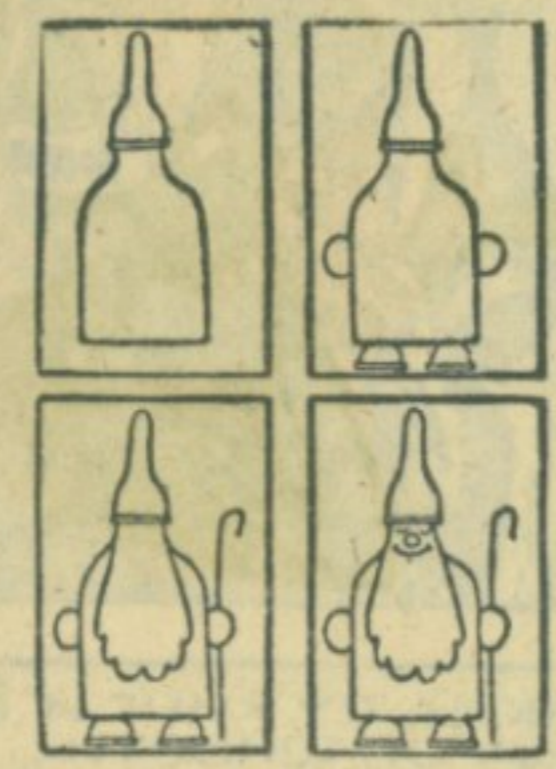
Турској живи једна врста скакаваца-месождера који се узајамно нападају и један другог прождиру.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Деда Мраз

Да се и од обичне цуцле, на прилично лак начин, може отворити Деда Мраз, показује овај наш цртеж. Гледајте пажљиво како је то овде урађено, па ћете врло брзо успети да то и сами постигнете. А кад се будете довољно избегали, покушајте

да Деда-Мрзца нацртате „из главе“, без гледања на нашу слику.

Сенке на зиду

Ако наместите руке као што је то приказано на нашем цртежу, добићете две лепе птице.

Лавиринт

Овај лавиринт се знатно разликује од оних које сте навикли да решавате. Главна је разлика у томе што се овде не тражи да уђете на једном месту у лавиринт и да онда, замршеним путевима, нађете излаз из њега него да једним потезом, не доживи писаљку, прођете кроз све међусобно повезане беле линије.

Напомињемо да истим путем не смеете проћи двапут. Шаролики цртежи на црним пољима, који су потпуно одвојени један од другог, не долазе у обзир.

Покушајте уверити се да није тешко!

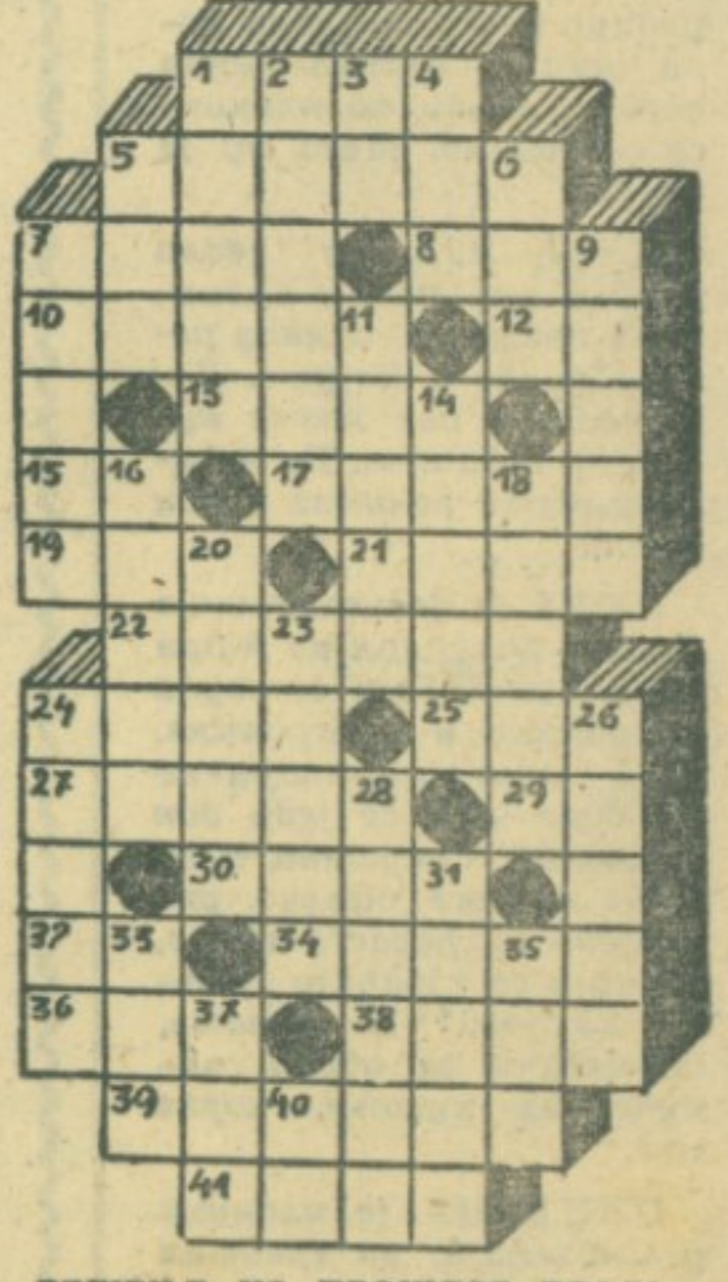
И овако и онако

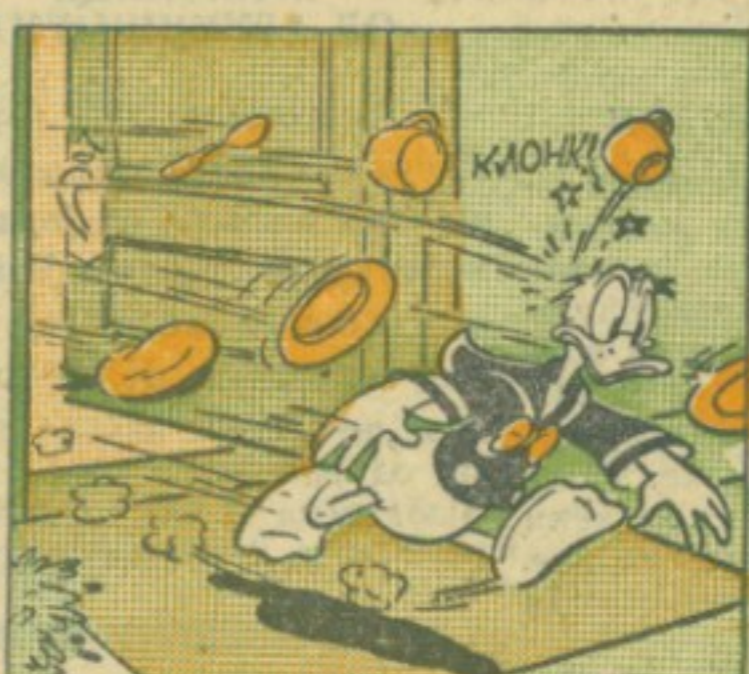
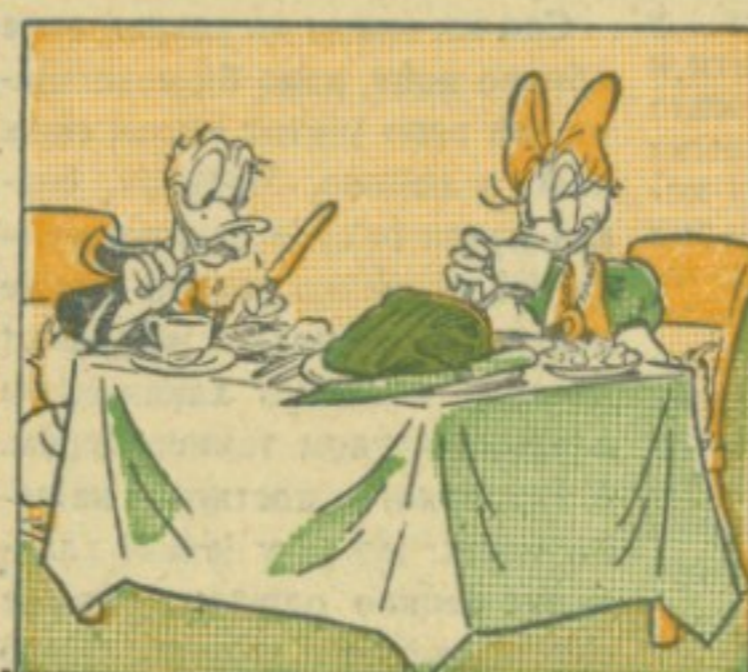
Овако су четир тужна лика. Окренете л, весела је слика!

Волоравно: 1) покрајина у Грчкој; 5) врста експлозива; 7) страна мушко име; 8) индустријска област у Европи; 10) белчасто-жут аморфни прах; 12) хемиски знак за баријум; 13) провинција у Индији; 15) афирмација; 17) род водених папрати; 19) узвик; 21) траг дивљачи; 22) најчувенији грчки сликар из 4 века пре наше ере; 24) застава; 25) препарат; 27) грчко пристаниште; 29) слово латинице; 30) грчки бог рата; 32) два слова; 34) дувачки инструмент; 36) екипа; 38) божанство; 39) мађарски позоришни писац (Ференц); 41) град у Француској.

Усправно: 1) старо име Љубљане; 2) уговор о осигурању; 3) река у Аустрији; 4) стара српска престоница; 5) река у Швајцарској; 6) наша река; 7) музичка композиција; 8) наш шахиста; 11) коси сугласник; 14) индикатор једног војводе из Првог устанка (бајко се сликарством; 18) италијанска породица градитеља висолина; 18) наша планина; 20) музички комад; 23) позната некадашња мађарска филмска глумица (Марта); 24) смучарска дисциплина; 26) држава у Азији; 28) жена деспота Ђурђа; 31) област у Африци; 33) град у Италији; 35) наш рудник бахра; 37) аутор „Утопије“; 40) кинеско мушко име.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Волоравно: 1) петг; 5) запара; 7) Расин; 8) пи; 10) Омар; 11) мак; 12) лет; 13) мета; 14) Адекс (Неналовити); 15) сатири; 16) апарат; 19) алат; 19) аромин; 21) осам; 22) ас; 24) бина; 25) Иво; 26) ара; 27) квар; 28) да; 29) трола; 30) шарина; 32) лика.
Усправно: 1) ласат; 2) Епир; 3) Гас; 4) ар; 5) замена; 6) апатит; 7) рола; 8) Икар; 11) метали; 13) марам; 15) „Саломе“; 17) Парана; 19) Асирати; 20) навала; 21) обад; 23) Сора; 25) Ивона; 27) крик; 29) три; 31) ал.

ПОСЛЕДЊИ НА РАНГ-ЛИСТИ

Паја телефонира Паји из баје:
— Јеси ли то ти, Паја?.. Здраво! Много се бринем за све тамо. Како је мој Цицан? Ох, јадник мали, сигурно му тешко пада моје отсуство. Да ли му редовно кутујеш млеко? А цигерицу сваког јутра? А моја канаринкица? Шта ли она ради? Не заборави да јој редовно чистиш кавез. Она без тога не може. Лепа моја чистуница! Златне рибице ми највише пази. Оне, сиротице, не умеју да говоре, али су у стању да паге. Стално мислим на њих. Кад бих знала да су добро, и ја бих се боље осећала. Једва чекам да их поново видим... А како си ти? Ало... ало... Пази, прекинуо је везу! Шта ми му то значи?

ОДРЖАО РЕЧ

— Ја умем да пишем ногама, — хвали се Раја.
— Не умеш! — викнуше улас Гаја и Влаја. — Покажи ако хоћеш да ти верујемо!
Раја на то узме оловку у руку и стаде да исписује на хартији једну исту реч: ногама, ногама, ногама...
Она двојица се покорише. Морали су признати да их је Раја надмудрио.

Рођи је **ОДГОВОР** *пачан*

- ЛИПЕН** је: град, врста рибе, река, планина
- МУЗАКИЈА** је: врста лозе, назив једне равнице, птица, турски колач
- ЛУФА** је: биљка, риба, тип старог ратног брода, име села
- Планина ОЈСТРИЦА** налази се у: Македонији, Словенији, Босни, Србији

ОДГОВОР

ЛИПЕН је риба из породице пастрјки. Има мала уста и велика леђна пераја. Живи по планинским водама. Месо му је укусно.

МУЗАКИЈА је веома плодна равница у албанском приморју, између река Шкулбе и Војуше. Даје често и две жетве кукуруза годишње. Ту је зимовалиште великих стада оваца.

ЛУФА је једногодишња биљка, пореклом из Африке и Азије. Гаји се свуда у тропима и суптропима. Даје дуге цилиндричне плодове који се једу док су млади. Сасушени плодови садрже обилно развијено сунђерасто ткиво, од кога се израђују „биљни сунђери“ за купање, подметачи за обућу, папуче за купање, корпе итд.

ОЈСТРИЦА је планина у Словенији, на средњем делу Камнишких Алпа. Висока је 2350 метара, а позната је по дивном виду. На северној страни простире се испод Ојстрице Логарска Долина, једна од најлепших алпских долина у Словенији.

Шумски човек
ПО РОМАНУ
Зена Ореја

